

Савчук Ніколь Олегівна, здобувач вищої освіти педагогічного факультету
Житомирський державний університет Імені Івана Франка, Україна

Науковий керівник: Савчук Інна Іванівна, канд. філолол. наук, доцент
Житомирський державний університет Імені Івана Франка, Україна

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ МУЛЬТФІЛЬМІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Сучасна мовна освіта вимагає формування в учнів не лише лексико-граматичної, а й повноцінної фонетичної компетентності, яка є основою ефективного міжкультурного спілкування. Проблема недостатньої уваги до розвитку фонетичних умінь у шкільній практиці набула особливої актуальності в умовах переходу до комунікативно орієнтованих методик. Попри оновлення державних освітніх стандартів та включення аудіовізуального контенту до навчальних програм, зберігається низький рівень сформованості навичок правильного артикуляційного оформлення звуків у учнів. Традиційні методи викладання, орієнтовані переважно на відтворення граматичних структур, не забезпечують достатньої автентичності мовного середовища. Водночас англomовні мультфільми як навчальний ресурс залишаються малодослідженим інструментом у шкільній практиці. Це обумовлює потребу в теоретичному обґрунтуванні та емпіричній перевірці ефективності їх використання з метою формування фонетичної компетентності в учнів старшої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування фонетичних умінь розглядалося у працях вітчизняних і зарубіжних учених, які підкреслювали важливість інтонаційної виразності та правильної артикуляції як складових мовленнєвої компетентності. Зокрема, В. Пономаренко та Є. Плотніков акцентують увагу на необхідності інтеграції фонетичних вправ у комунікативні ситуації, що моделюються на уроці [4, с. 63]. Н. Яцканич зазначає, що автентичний аудіовізуальний контент сприяє розвитку аудитивних навичок і покращує фонематичний слух [5, с. 1363]. У працях І. Моляки розглядається ефект мультисенсорного сприйняття при використанні мультфільмів, де поєднання візуального і звукового каналів посилює запам'ятовування фонетичних структур [1, с. 49]. Іноземні дослідники, зокрема С. Алі, звертають увагу на динамічність і живу інтонацію персонажів як ефективний засіб для формування мовленнєвих зразків [6, с. 10]. Однак у науковому полі спостерігається брак експериментально підтверджених досліджень, спрямованих на оцінку результативності використання англomовних мультфільмів саме для розвитку фонетичних умінь у старшокласників у контексті української школи.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження ефективності використання англomовних мультфільмів як засобу формування фонетичних умінь учнів старшої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування фонетичної компетентності є необхідною умовою для досягнення іншомовної комунікативної

компетенції, оскільки правильна вимова та інтонація мовлення забезпечують не лише зрозумілість мовлення, а й ефективне аудіювання. у. За В. Пономаренко, якісна фонетична підготовка формує базу для розвитку навичок говоріння, попереджає фосилізацію вимовних помилок і сприяє вільному спілкуванню без бар'єрів розуміння [3, с. 66].

Англомовні мультфільми, порівняно з традиційними фонетичними вправами, надають учням доступ до мовлення з природною інтонацією та розмовними моделями, які майже повністю відсутні в підручниках [1, с. 49]. Наприклад, у *Peppa Pig* чітко артикульоване мовлення, де домінує британський варіант англійської з виразною інтонацією, а у *Phineas and Ferb* – сучасна розмовна американська мова з численними прикладами редукції та елізії. Мультфільми виступають ідеальним тренажером для розвитку інтонаційного слуху в учнів, оскільки поєднують текст, емоцію та контекст.

Дослідження ефективності використання англомовних мультфільмів у формуванні фонетичних умінь старшокласників здійснювалося у межах експерименту, проведеного в 10 класі Житомирської загальноосвітньої школи №19. Загальна кількість учасників склала 20 учнів віком 16-17 років. Експериментальна робота тривала протягом двох місяців і охоплювала три взаємопов'язані етапи: констатувальний, формувальний та контрольний. Основною гіпотезою дослідження виступило припущення, що використання англомовних мультфільмів сприятиме покращенню рівня фонетичної компетентності.

На констатувальному етапі було проведено попередню діагностику фонетичних умінь за чотирма критеріями: 1) правильність відтворення окремих англійських звуків (особливо складних для українських учнів, таких як [θ], [ð], [w], [æ]); 2) інтонаційна виразність мовлення (здатність варіювати інтонацію у відповідності до функціонального типу речення); 3) темп мовлення і плавність (наявність надмірних пауз, спотикань або прискорень); 4) ритмічність і акцентуація. Для об'єктивного оцінювання використовувалась шкала з трьома рівнями: низький, середній і високий. Аналіз результатів показав, що більшість учнів перебували на середньому рівні – 60%, ще 30% мали низький рівень, а високий виявився лише у 10% учасників. Типові помилки стосувалися неправильного відтворення міжзубних звуків та монотонного інтонування. Це засвідчило потребу в цілеспрямованому, системному впливі на формування фонетичних навичок.

На формувальному етапі було впроваджено серію занять з використанням англомовних мультфільмів, адаптованих до вікових інтересів старшокласників. Зокрема, до навчального циклу було включено фрагменти з таких мультфільмів:

- *The Simpsons* (американська англійська, живе розмовне мовлення);
- *Avatar: The Last Airbender* (британська та американська англійська, діалоги з емоційною виразністю, моделювання мовленнєвих ситуацій);
- *Big Hero 6: The Series* (міський сленг та насичені інтонаційні конструкції);

Ці матеріали було обрано через їх змістову глибину, фонетичне розмаїття та можливість занурення у справжнє англомовне середовище. Заняття проводилися двічі на тиждень протягом місяця. Методична структура кожного заняття включала:

1. Передпереглядний етап – постановка завдання (розпізнати акцент, визначити інтонаційну модель), активізація фонетичної теми.

2. Перегляд фрагменту мультфільму – з повторенням реплік, вправами на shadowing (одночасне проговорення за диктором), паузами для артикуляційного тренінгу.

3. Післяпереглядовий етап – виконання вправ на інтонаційне оформлення діалогів, рольові ігри з реконструкцією ситуацій, фонетичне редагування помилок у власному мовленні (аудіозапис – аналіз – повторення).

Контрольний етап передбачав повторне тестування за тими ж критеріями, що й на початку дослідження. За результатами оцінювання, частка учнів із високим рівнем фонетичних умінь зросла до 40%, середній рівень зберігся у 50%, а кількість учнів із низьким рівнем зменшилася до 10%. Найбільш виражену динаміку продемонстрували інтонаційна виразність та правильність вимови складних звуків. У ході анкетування учні зазначили, що заняття з мультфільмами були цікавими і допомагали краще чути «живу мову», якої бракує у підручниках.

Таким чином, результати дослідження підтвердили ефективність запропонованої методики, що поєднує мультимедійні ресурси із системним фонетичним тренуванням.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило ефективність використання англомовних мультфільмів як засобу формування фонетичних умінь старшокласників. Теоретичний аналіз показав, що фонетична компетентність є ключовим компонентом іншомовної комунікативної компетенції, а старшокласники мають достатній когнітивний і мотиваційний потенціал для її цілеспрямованого розвитку. У межах експерименту, проведеного в 10 класі Житомирської школи №19, було встановлено, що впровадження мультфільмів значно покращило інтонаційні навички та чіткість артикуляції в учнів. Зростання кількості учнів із високим рівнем фонетичної підготовки після формувального етапу засвідчило практичну результативність розробленої методики, що поєднує мультимедійний контент із інтерактивними фонетичними вправами.

Список використаних джерел:

1. Моляка І. Англомовна фонетична компетентність як науково-методична проблема в освіті. *Наука і освіта: наук.-практ. журнал*. 2023. №2. С. 48-53.
2. Пономаренко В. В. Структура і зміст англомовної фонетичної компетентності учнів старших класів. *Студентського наукового товариства*. 2021. Вип. 62. С. 66–70.
3. Пономаренко В.В., Плотніков Є.О. Структура і зміст англомовної фонетичної компетентності учнів старших класів. *Збірник наукових праць «Вісник студентського наукового товариства»*. 2021. № 25. С. 62–66.
4. Яцканич Н.М. Фонетична компетенція – важливий елемент в процесі навчання/вивчення іноземних мов. *Сучасний рух науки: тези доп. VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 4-5 квітня 2019 р., м. Дніпро*. Дніпро, 2019. С. 1363.
5. Ali S. English phonetics and phonology learning and its impact on students' English pronunciation. *International Journal of English Education and Linguistics (IJoEEL)*. 2023. Vol. 5, No. 1. P. 1–17. <https://doi.org/10.33650/ijoeel.v5i1.5930>.